

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem zawartym w pkt III wyroku z dnia 4 marca 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zasądził od powódki A. T. (1) na rzecz pozwanej T. Z. kwotę 189,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia Sąd wskazał, że o kosztach zastępstwa procesowego pozwanej Sąd orzekł na podstawie art. 98 k. p. c. w zw. § 2 ust. 1 i 2, § 12 ust. 1 pkt. 2, § 6 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) wskazując, iż stawka minimalna w tej sprawie wynosi 450 zł., a powódka przegrała sprawę w 62 %. W takim też stosunku jest zobowiązana zwrócić pozwanej koszty zastępstwa procesowego.

Powołane orzeczenie Sądu Rejonowego w całości zaskarżyła powódka podnosząc w zażaleniu, że jest w trudnej sytuacji majątkowej, zdrowotnej i rodzinnej. W dniu (...) urodziła syna, który przyszedł na świat jako wcześniak. W związku z tym większość pieniędzy przeznaczają na jego leczenie, które polega na podawaniu szczepionek, leków oraz wymaga wzmoczonej opieki. Dlatego też z otrzymywanego świadczenia pozostaje niewielka kwota na utrzymanie. Ponadto skarżąca wskazała, że nie wiedziała, iż podpisując pozwanej 6 sztuk pism zgodziła się na rozwiązanie stosunku pracy na własną prośbę, gdy w przypadku jej niezdolności do pracy nie znajdzie osoby na zastępstwo.

Z uwagi na powyższe żaląca wniosła o zwolnienie jej od kosztów procesu.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Zażalenie jako bezzasadne podlega oddaleniu.

Art. 98 § 1 k.p.c. stanowi, iż strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony (art. 98 § 3 k.p.c.).

W myśl art. 100 k.p.c. w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

Natomiast zgodnie z art. 102 k.p.c. w sprawach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej kosztami w ogóle.

W ocenie Sądu Okręgowego powyższe oznacza, iż sądy mają swobodę przy rozstrzygnięciu o zwrocie kosztów procesu, gdy stosowania zasady wyrażonej w art. 98 k.p.c. (odpowiedzialności za wynik procesu) nie można pogodzić z zasadą słuszności. Jednakże art. 102 k.p.c., jako przepis szczególny nie może być wykładany rozszerzająco i wyklucza uogólnienie (postanowienie SN z 1981-02-16 IV PZ 11/81 L.). Jego zastosowanie przez sąd musi być więc oceniane w całokształcie okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych zasad, decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należą zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego (zob. post. SN z 14.1.1974 r., II CZ 223/73, niepubl.).

Należy podkreślić, że nawet zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi. Zwolnienie takie nie uchyla bowiem odpowiedzialności strony za wynik sporu w stosunku do przeciwnika procesowego. Dotyczy to także pracownika dochodzącego swych roszczeń. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2007 r., V CSK 292/06, niepublikowane, czy postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07 niepublikowane).

A zatem nawet strona ubiegająca się o zwolnienie od kosztów powinna dowieść, iż zachodzą przesłanki uprawniające sąd do zastosowania art. 102 k.p.c., czyli "uzasadnione okoliczności", które mają być ponadto "szczególne", a więc wyjątkowe, w takim właśnie znaczeniu zasługujące na uwzględnienie, skoro strona postępowania, na korzyść której zapadło rozstrzygnięcie, ma nie otrzymać zwrotu poniesionych przez siebie kosztów. Konieczne jest zatem odrębne uzasadnienie.

Niezależnie od powyższego Sąd Okręgowy zauważa, że wnioskowanie w zażaleniu o nieobciążanie powódki kosztami postępowania, jedynie bardzo skrótowo odwołuje się do sytuacji życiowej i majątkowej skarżącej, co nie stanowi samo przez się o wypadku szczególnie uzasadnionym, uprawniającym sąd do zastosowania art. 102 k.p.c.

Przy ocenie przesłanek z art. 102 k.p.c. należy przede wszystkim wziąć pod uwagę fakty związane z samym przebiegiem procesu, tj. podstawę oddalenia żądania, zgodność zamiarów stron w sprawach dotyczących stosunku prawnego, który może być ukształtowany tylko wyrokiem, szczególną zawilóść lub precedensowy charakter sprawy albo subiektywne przekonanie powoda co do zasadności zgłoszonego roszczenia - trudne do zweryfikowania a limine, a ponadto sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrywającą albo niesumienne lub oczywiście niewłaściwe postępowanie strony wygrywającej, która w ten sposób wywołała proces i koszty połączone z jego prowadzeniem. /wyrok s.apel. 18-07-2013 w K. I ACa 447/13 LEX nr 1349918/.

Sama bowiem sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona bez uszczerbku dla utrzymania własnego i członków rodziny nie byłaby w stanie ponieść kosztów, nie stanowi podstawy zwolnienia - na podstawie art. 102 k.p.c. - z obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, chyba że na rzecz tej strony przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same mogłyby być niewystarczające, lecz łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego. /wyrok s.apel.14-08-2013 I ACa 271/13 w L. LEX nr 1366120/.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt analizowanej sprawy należy uznać, iż Sąd pierwszej instancji nie naruszył przepisu art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. oraz art. 100 k.p.c. i prawidłowo obciążył powódkę kosztami procesu proporcjonalnie do przegranej. W przedmiotowej sprawie nie zachodziła bowiem sytuacja szczególna, uzasadniająca odstępianie od obciążania powódki tymi kosztami.

Przede wszystkim nie sposób uznać, że stronie pozwanej nie należy się zwrot kosztów procesu, które w rzeczywistości podniosła, bowiem powódka występując na drogę postępowania sądowego mogła być subiektywnie przekonana o słuszności swego żądania.

Bezwzględnie bowiem tylko i wyłącznie subiektywne poczucie krzywdy, które w sposób niewątpliwy zmotywowało powódkę do wytoczenia powództwa, nie jest okolicznością uzasadniającą odstępianie od reguły określonej w art. 98 k.p.c., (postanow. SN 12-10-2011 II CZ 78/11 LEX nr 1229548).

W ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c. jedynie z uwagi na wskazaną przez skarżącą okoliczność trudnej sytuacji majątkowej. Zauważyć należy, iż strona występując do sądu z konkretnymi roszczeniami winna liczyć się z ryzykiem poniesienia kosztów procesu w przypadku przegranej. W jej interesie leży więc wykazanie, iż zachodzą szczególne okoliczności usprawiedliwiające nie obciążanie jej kosztami, jeszcze przed wydaniem rozstrzygnięcia.

Na gruncie rozpoznawanego przypadku powódka nie podjęła żadnych działań, dzięki którym mogłaby ograniczyć ujemne konsekwencje w zakresie obciążenia jej kosztami procesu w przypadku przegranej. Strona powodowa nie

powołała też w toku postępowania przed Sądem Rejonowym, żadnych okoliczności dotyczących jej sytuacji finansowej czy osobistej wskazujących, iż zachodzi przypadek szczególnie uzasadniony przemawiający za odstąpieniem od obciążania strony kosztami przegranej sprawy.

Podniesione zaś dopiero w zażaleniu okoliczności, że powódka otrzymuje świadczenie pieniężne w niewielkiej wysokości, które prawie w całości przeznaczone jest na leczenie syna (bez wskazania jakichkolwiek szczegółów), winny być przedstawione w postępowaniu rozpoznawczym, czyli do czasu zamknięcia rozprawy przez Sąd pierwszej instancji. Brak natomiast aktywności ze strony A. T. (2), co do wykazania trudnej sytuacji finansowej sprawił, że Sąd Rejonowy zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, zasadnie obciążył stronę przegrywającą spór kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej proporcjonalnie do przegranej.

Należy również zauważyć, że powódka do dnia 11 maja 2014 roku otrzymywała zasiłek macierzyński w wysokości ponad 900 zł, zaś w toku procesu pozwana wypłaciła jej dodatkowo kwotę 918 zł. Poza tym powódka nie wykazała na żadnym etapie postępowania gdzie mieszka, z kim prowadzi wspólne gospodarstwo domowe, jakie ponosi koszty utrzymania, czy ma jakieś zobowiązania, czy ojciec dziecka mieszka z powódką lub ewentualnie płci jakieś świadczenia alimentacyjne, czy występowała ona o takie świadczenia itp.

Jeszcze raz podkreślenia wymaga, iż urzeczywistniający zasadę słuszności art. 102 k.p.c. stanowi wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik sporu i związany jest z obowiązkiem strony podania okoliczności zezwalających na przyjęcie, że zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony. Na gruncie rozpoznawanej sprawy powódka tych okoliczności nie wykazała.

Na marginesie wskazać jedynie należy, że zarzuty dotyczące nieprawidłowego rozstrzygnięcia co do zgłoszonych przez powódkę roszczeń przez Sąd I instancji nie miały znaczenia dla sprawy. Obowiązkiem Sądu II instancji było jedynie rozstrzygnięcie czy zaskarżone postanowienie tj. w przedmiocie obciążenia powódki kosztami procesu zostało wydane prawidłowo. Sąd Okręgowy nie był uprawniony na tym etapie postępowania wypowiadać się merytorycznie w kwestii zgłoszonych roszczeń.

Podzielając wywody Sądu Rejonowego zawarte w zaskarżonym postanowieniu uznać zatem należy, że obciążenie powódki kosztami procesu - w realiach konkretnej sprawy - jest w pełni uzasadnione.

Zaskarżone orzeczenie Sądu pierwszej instancji jest więc zgodne z prawem.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie jako bezzasadne.

Przewodnicząca: Sędziowie:

ZARZĄDZENIE

Odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanej, a powódce z pouczeniem, że zażalenie na to postanowienie nie przysługuje